

ТАЛАБАЛАРНИНГ ФОНЕТИК КОМПЕТЕНЦИЯСИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШДА ЛОЙИҲА ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ
ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ

Маруфов Элёр Уктамович

Самарканд давлат чет тиллар институти ўқитувчиси

Аннотация: Ушбу мақолада талабаларнинг фонетик компетенциясини ривожлантиришда лойиҳа таълим технологияларини лойиҳалаштириш, лойиҳа таълими технологияларидан ўқув амалиётида фойдаланиш, ахборотли лойиҳалар, тадқиқот лойиҳаси, тадқиқот предмети ва усулларининг таърифи ҳақида сўз юритилади.

Калит сўзлар: фонетик, таълим, лойиҳа, технология, ахборот, амалиёт, муаммоли, интонация, ургу, талаффуз, акцент .

Ўқув лойиҳаси – 1) талабларнинг муаммоларни излаш, тадқиқот қилиш ва ечиш, натижа (ечим)ни маҳсулот кўринишида расмийлаштиришга қаратилган мустақил ўқув фаолиятини ташкил этиш усули; 2) назарий билимлар асосида амалий топшириқларни ечишга қаратилган ўқув ҳаракати воситаси; 3) ривожлантириш, тарбиялаш, таълим бериш, билимларни бойитиш, мустаҳкамлаш ва малакаларни шакллантиришга йўналтирилган дидактик восита. Лойиҳа таълими технологияларидан ўқув амалиётида фойдаланишда “ўқув лойиҳавий фаолият” тушунчаси ҳам қўлланилади. Ўқув лойиҳавий фаолият – ўқув мақсадига эришиш ёки муаммо, муаммоли вазиятни ҳал қилиш йўлида талабалар томонидан изчил амалга ошириладиган ҳаракатлари мажмуаси саналади.

Ахборотли лойиҳалар (муаммога оид маълумотларни тўплаш, уларни таҳлил қилиш, умумлаштириш, моҳиятини ёритиш, муаммони ҳал этиш усул ва воситаларини тавсифлаш, уларнинг аҳамиятини асослаш).

1-босқич учун. Usually, owing to the political, economic, social and cultural factors, one of the regional dialects becomes literary, as it constitutes the orthoepic norm. At present there are the following regional pronunciation types exist in Great Britain: 1) Southern English pronunciation; 2) Northern English pronunciation; 3) Scottish pronunciation; 4) Irish pronunciation, among which the Southern English pronunciation is chosen as the orthoepic standard for modern English. This type of pronunciation is often called Standard English. D.Jones called it. Received Pronunciation (RP) by which he meant “... merely widely understood pronunciation ... in the English - speaking world...”². At present some linguists use the term “General British” instead of RP³ as to the analogy with the term “General American” for the literary American English. The term General British (abbreviation GB) may indicate the generally accepted literary type of English pronunciation. Through its origin was the

Southern English dialect, it is usually used in the south-east of England where its capital, London, is situated too.

Лойиха топшириги. Фонетика соҳасига оид терминларни топинг, мазмунини изоҳланг ва умумлаштиринг, Кластер методида лойихалаштиринг

Тадқиқот лойихаси тадқиқот предмети ва усулларининг аниқ таърифини беради. Бу лойихалар пухта ўйланган лойиха тузилиши, белгиланган мақсадлар, лойиханинг барча иштирокчилар учун долзарблиги, ижтимоий аҳамияти, пухта ўйланган усуллар, жумладан, тажриба-синов ишлари ва натижаларни қайта ишлаш усуллари талаб этилади. Умуман олганда, бу тахминан илмий тадқиқотларга тўғри келадиган иш бўлиши мумкин; мавзуни асослаш, муаммо ва тадқиқот мақсадларини белгилаш, гипотезани илгари суриш, ахборот манбалари ва муаммони ҳал этиш йўллари белгилаш, натижаларни лойихалаш ва муҳокама қилишни ўз ичига олади. Тадқиқот лойихалари одатда узоқ ва тез-тез талабаларнинг имтиҳон ишларини ёки рақобатбардош аудиториядан ташқари ишларни ўз ичига олади²⁸.

2-босқич учун. Intonation may be defined as such a unity of speech melody, sentence-stress (accent), voice quality (timbre) and speech tempo which enables the speaker to adequately communicate in speech his thoughts, will, emotions and attitude towards reality and the contents of the utterance.

Speech melody, or the pitch component of intonation, is the variation in the pitch of the voice which takes place when voiced sounds, especially vowels and sonorants are pronounced in connected speech. The pitch of speech sounds is produced by the vibrations of the vocal cords.

Stress in speech is the greater prominence which is given to one or more words a sentence as compared with the other words of other sentence.

The voice quality (timbre) is a special colouring of the voice in pronouncing sentences which is superimposed on speech melody and shows the speaker's emotions such as joy, sadness, irony, anger, indignation, etc' ...

The tempo of speech is the speed with which sentences or their parts are pronounced. Closely connected with the tempo of speech is its rhythm: the recurrence of stressed syllables at more or less equal intervals of time.

Sentence-stress is the greater prominence with which one or more words in a sentence are pronounced as compared with the other words of the same sentence. Sentence-stress serves to single out words in the sentence according to their relative semantic importance. e.g. But 'Andrew was 'not calm. In this sentence the words Andrew, not, calm are stressed because semantically they are the most important. Speech melody and sentence-stress are the most important components of intonation, because thanks to them the meaning of a sentence can be expressed. Sentence-stress may vary in degree: it may be full or partial.

²⁸ Лекция: «Типы учебных проектов». Электронный ресурс: https://studopedia.ru/10_196385_lektsiya-tipi-uchebnih-proektov.html Дата обращения: 11.06.2020.

Full sentence-stress in its turn may be unemphatic or emphatic. Full unemphatic stress is indicated by single stress-marks placed above the line of print, e.g. Open your 'books at 'page, three. Emphatic stress is effected by greater force of utterance, greater force of exhalation and lengthening the sounds. Emphatically stressed syllables become more prominent and sound louder than syllables with unemphatic stress.

Words which are usually stressed in English unemphatic speech belong to the notional parts of speech. They are: nouns, adjectives, numerals, notional verbs, adverbs, demonstrative, interrogative, emphasizing pronouns and the absolute form of the possessive pronouns.

Лойиҳа топшириғи. Мавзу бўйича тадқиқотни шакллантиринг (2.12-жадвлага қаранг):

2.12-жадвал.

Тадқиқот лойиҳаси учун иш қоғози

Тадқиқот лойиҳаси вазифалари	Талабалар томонидан бажариладиган вазифалар
тадқиқотнинг долзарблиғи	
тадқиқот муаммоси	
мавзунинг таҳрири	
предмет, объект	
мақсад, гипотеза	
Вазифалар	
тадқиқот усули	
амалий аҳамияти ва янгилиғи	
ўрганилган адабиётларнинг қисқача таҳлили	
Тадқиқот лойиҳасининг асосий қисми	Speech melody
	Stress in speech
	The voice quality
	Sentence-stress
Хулоса	

Амалий лойиҳа ҳам ишнинг ҳақиқий натижасини беради, лекин биринчи иккитадан фарқли ўлароқ қўлланилади (масалан, география идораси учун қоялар кўргазмасини ташкил қилиш). Бу лойиҳалар лойиҳа иштирокчилари фаолиятининг аввалдан аниқ белгиланган натижаси билан ажралиб туради. Бундан ташқари, бу натижа иштирокчиларнинг ўзлари (газета, ҳужжат, видео, овоз ёзиш, ижро, ҳаракат дастури, қонун лойиҳаси, маълумотнома материаллари ва бошқалар)нинг ижтимоий

манфаатларига қаратилиши шарт.) Бундай лойиха ҳар бирининг вазифалари, аниқ чиқиши ва ҳар бирининг якуний маҳсулотни лойиҳалашда иштирок этиши билан яхши ўйланган тузилмани, ҳатто иштирокчиларининг барча фаолиятининг сценарийсини талаб қилади. Бу ерда босқичма-босқич муҳокамалар, қўшма ва якка тартибдаги саъй-ҳаракатларни созлаш, олинган натижалар тақдиротини ташкил этиш ва уларни амалда амалга оширишнинг мумкин бўлган йўллари бўйича яхши мувофиқлаштириш ишларини ташкил этиш ва лойиҳанинг тизимли ташқи баҳосини ташкил этиш айниқса муҳимдир.

3-босқич учун. Tongue twisters of all sorts and sizes have been helping people to perfect their pronunciation in English for decades. Although they don't make a lot of sense, tongue twisters are very helpful in speech therapy due to their repeated sounds. For this reason, they are used by actors, politicians and even news anchors before going live. Essentially, a tongue twister works like a physical exercise: the more you practice, the better your pronunciation will be.

According to the Cambridge Dictionary, a tongue twister is “**a sentence or phrase that is intended to be difficult to say, especially when repeated quickly and often**”. If you too want to improve or perfect your English pronunciation, dive into the complete list of **English tongue twisters** listed below: from short tongue twisters to tongue twisters for kids and hard tongue twisters to further challenge your pronunciation.

1. Short tongue twisters
2. Long tongue twisters
3. Hard tongue twister
4. Tongue twisters for kids
5. Funny tongue twisters
6. Tongue twisters with S, R, L and TH
7. Learn a language in 5 minutes a day

Лойиҳа топшириғи. Тез айтишларни машқ қилиш. Шунингдек, тез айтишлар турлари бўйича мисоллар топиш.

A twister of twists once twisted a twist. And the twist that he twisted was a three twisted twist. Now in twisting this twist, if a twist should untwist, Would the twist that untwisted untwist the twists.

If you stick a stock of liquor in your locker it is slick to stick a lock upon your stock or some joker who is slicker is going to trick you of your liquor if you fail to lock your liquor with a lock.

Peter Piper picked a peck of pickled peppers. A peck of pickled peppers Peter Piper picked. If Peter Piper picked a peck of pickled peppers, Where's the peck of pickled peppers Peter Piper picked?

I thought a thought. But the thought I thought wasn't the thought I thought I thought. If the thought I thought I thought had been the thought I thought, I wouldn't have thought so much.

1. Лекция: «Типы учебных проектов». Электронный ресурс: https://studopedia.ru/10_196385. Дата обращения: 11.06.2020.
2. English Phonetics Английская Фонетика: знаки транскрипции, буквы и звуки. Электронный ресурс: [English Phonetics, Audio. \(audio-class.ru\)](http://EnglishPhonetics.Audio.audio-class.ru) Дата обращения: 14.01.2022.
3. Электронный ресурс: [Фонетика английского языка \(advance-club.ru\)](http://Фонетикаанглийскогоязыка.advance-club.ru). Дата обращения: 19.02.2022
4. Гинтер К.П., Кантер Л., Соколова М.А. Практическая фонетика английского языка. – ВЛАДОС, 2008.
5. Гогина Н.А. Практическая фонетика английского языка и правила чтения слов в схемах и таблицах вводнокоррективный курс. – М.: ТрансЛит, 2012.